

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GERIAMOJO VANDENS ĮSTATYMO NR. IX-433 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m. gruodžio 22 d. Nr. XIV-1746
Vilnius

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo Nr. IX-433 nauja redakcija

Pakeisti Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymą Nr. IX-433 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
GERIAMOJO VANDENS
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis, tikslas ir taikymo sritis

1. Šis įstatymas nustato geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo, jo stebėsenos, saugos išlygų taikymo, taip pat jo kokybės ir saugos valstybinės priežiūros, medžiagų ir gaminių, besiliečiančių su geriamuoju vandeniu, reikalavimus, su šių reikalavimų vykdymu susijusias valstybės, savivaldybės institucijų, geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, regioninių viešųjų geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, garantinių geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų (toliau – tiekėjai), taip pat ūkio subjektų, kurie nėra tiekėjai, bet išgauna geriamąjį vandenį ir naudoja jį vykdydami ūkinę veiklą (toliau – ūkio subjektai), funkcijas ir atsakomybę.

2. Šio įstatymo tikslas – nustatyti geriamojo vandens reikalavimus, kurių laikantis žmonių sveikata būtų apsaugota nuo neigiamo poveikio dėl geriamojo vandens užterštumo, taip pat būtų užtikrinta geriamojo vandens sauga ir kokybė.

3. Šis įstatymas netaikomas:

1) natūraliam mineraliniam vandeniui, pripažintam mineraliniu vandeniu teisės aktu nustatyta tvarka;

2) vandeniui, kuris yra vaistas (vaistinis preparatas), kaip ši sąvoka apibrėžiama Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme;

3) maisto tvarkymo subjektams, apsirūpinantiems geriamuoju vandeniu iš požeminio vandens telkinių nuosavybės teise ar kitaip valdomais ir (arba) naudojamais įrenginiais, kiek tai susiję su konkrečiais maisto verslo tikslams naudojamu vandeniu, jeigu Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – Tarnyba), šių maisto tvarkymo subjektų prašymu atlikusi vertinimą, patvirtina, kad laikantis tų maisto tvarkymo subjektų rizikos veiksnių analizės ir valdymo sistemoje nustatytų principų ir taisomųjų veiksmų tokio vandens sauga ir kokybė negali turėti poveikio galutinių maisto produktų saugai.

4. Ūkio subjektams, kurie iš požeminių vandens telkinių nuosavybės teise ar kitaip valdomais ir (arba) naudojamais įrenginiais vidutiniškai per parą išgauna mažiau kaip 10 m³ geriamojo vandens arba šiuo vandeniu aprūpina mažiau kaip 50 fizinių asmenų, o išgautą geriamąjį vandenį naudoja ūkinėje veikloje, taikomi šio įstatymo 1–5, 7 ir 8 straipsniai.

5. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktu, nurodytu šio įstatymo priede.

2 straipsnis. Pagrindinės įstatymo sąvokos

1. **Atitikties vieta** – vieta, kurioje geriamasis vanduo turi atitikti sveikatos apsaugos ministro nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus ir kurioje:

1) geriamasis vanduo pradeda tekėti iš patalpose arba objektuose esančių čiaupų, kurie paprastai naudojami geriamajam vandeniui, kai šis vanduo tiekiamas iš skirstomojo tinklo;

2) geriamasis vanduo išteka iš cisternos, kai šis vanduo tiekiamas iš cisternos;

3) geriamasis vanduo išpilstomas į butelius ar kitą tarą, kai šis vanduo išpilstomas į butelius ar kitą tarą;

4) geriamąjį vandenį maisto tvarkymo subjektas naudoja maistui tvarkyti.

2. **Geriamasis vanduo** – neparuoštas ar paruoštas vanduo, įskaitant šaltinio vandenį, skirtas gerti, virti, ruošti maistui ar naudoti kitoms buities reikmėms ir gyvenamosios, ir negyvenamosios paskirties pastatuose, neatsižvelgiant į jo kilmę ir į tai, ar jis tiekiamas iš skirstomojo tinklo, cisternos, buteliais ar kita tara, taip pat bet koks vanduo, maisto tvarkymo subjektų naudojamas žmonėms vartoti skirtiems maisto produktams ar medžiagoms gaminti, perdirbti, konservuoti arba tiekti rinkai.

3. **Geriamojo vandens gavyba** – vandens, kuris atitinka sveikatos apsaugos ministro nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus arba kuris tinka tokiam vandeniui paruošti, surinkimas iš vandeningojo sluoksnio ar natūralaus šaltinio specialiais kaptazo įrenginiais.

4. **Geriamojo vandens ruošimas** – gamtinio vandens savybių gerinimas fizikiniais, cheminiais ir biologiniais metodais, kad jis atitiktų sveikatos apsaugos ministro nustatytus

geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus.

5. **Geriamojo vandens saugos išlyga** (toliau – išlyga) – nuo geriamojo vandens saugos reikalavimų nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią tiekėjams leidžiama ribotą laikotarpį tiekti geriamąjį vandenį, kurio vieno ar kelių rodiklių vertės viršija sveikatos apsaugos ministro nustatytas geriamojo vandens cheminių rodiklių ribines vertes.

6. **Geriamojo vandens stebėseną** – teisės aktuose nustatyta tvarka atliekamas geriamojo vandens mėginių ėmimas, tyrimas, rodiklių verčių registravimas ir šių verčių atitikties sveikatos apsaugos ministro nustatytiems geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimams vertinimas.

7. **Indikatorinis geriamojo vandens rodiklis** (toliau – indikatorinis rodiklis) – su kenksmingu poveikiu žmonių sveikatai tiesiogiai nesiejamas, bet neparuošto vandens savybes, geriamojo vandens ruošimo ir tiekimo technologijų rodantis mikrobiologinis, cheminis ar fizikinis rodiklis, tiriamas, siekiant nustatyti geriamojo vandens saugos ir kokybės pažeidimo požymius, įspėti apie pavojų žmonių sveikatai ir imtis reikiamų priemonių.

8. **Maisto verslas** – kaip ši sąvoka apibrėžiama 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 3 straipsnio 2 punkte.

9. **Papildomas geriamojo vandens rodiklis** (toliau – papildomas rodiklis) – Europos Sąjungos geriamojo vandens saugą ir kokybę reguliuojančiuose teisės aktuose nenustatytas geriamojo vandens rodiklis, kurio pavadinimą ir ribinę vertę tvirtina sveikatos apsaugos ministras tais atvejais, kai oficialūs rizikos vertinimo duomenys rodo, kad to reikia Lietuvos Respublikos ar jos teritorijos dalies gyventojų sveikatai apsaugoti.

10. **Pavojus žmonių sveikatai** – biologinių, cheminių, fizinių arba radioaktyviųjų medžiagų buvimas geriamajame vandenyje arba kitas vandens būklės aspektas, galintis pakenkti žmonių sveikatai.

11. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžiamos Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme, Lietuvos Respublikos maisto įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme ir Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatyme.

II SKYRIUS

GERIAMOJO VANDENS SAUGOS IR KOKYBĖS PRIEŽIŪRA

3 straipsnis. Pagrindiniai geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo reikalavimai

1. Geriamasis vanduo laikomas saugiu, kai atitinka visas šias sąlygas:

1) jame nėra mikroorganizmų, parazitų ir medžiagų, kurių kiekis ar koncentracija gali kelti pavojų žmonių sveikatai;

2) jis atitinka sveikatos apsaugos ministro nustatytus mikrobiologinius, cheminius ir pastatų vidaus vandentieklių sistemų rizikos vertinimo rodiklius;

3) pagal šio įstatymo 4 straipsnį atliekama geriamojo vandens stebėseną;

4) pagal aplinkos ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus atliekamas jo rizikos vertinimas ir valdymas;

5) kai jam išgauti, ruošti, laikyti ir tiekti yra naudojama su juo besiliečiantys medžiagos ir gaminiai, atitinkantys šio įstatymo 7 straipsnyje ir kituose jų saugą ir kokybę reguliuojančiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus;

6) vykdomi šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai.

2. Sveikatos apsaugos ministro nustatytų geriamojo vandens mikrobiologinių, cheminių ir papildomų rodiklių ribinių verčių (toliau – rodiklių ribinės vertės) viršijimas atitikties vietoje laikomas potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka Tarnyba laiko, kad tyrimų rezultatai, rodantys rodiklių ribinių verčių viršijimą, yra nereikšmingi tik kai:

1) rodiklių ribinių verčių viršijimas yra atsiradęs dėl techninės klaidos imant mėginius;

2) rodiklių ribinių verčių viršijimas yra atsiradęs dėl techninės klaidos atliekant laboratorinius tyrimus;

3) Tarnybai pakartotinai atlikus geriamojo vandens mėginių, paimtų iš tos pačios atitikties vietos, tyrimus, rodiklių ribinių verčių viršijimo nenustatoma.

3. Tiekėjai, nustatę ar gavę informaciją iš Tarnybos, kad jų tiekiamas geriamasis vanduo neatitinka rodiklių ribinių verčių ir (arba) papildomų rodiklių ribinių verčių, išskyrus indikatorinius rodiklius, imasi šių veiksmų:

1) nedelsdami ištiria neatitikties priežastis;

2) nedelsdami imasi šio straipsnio 8 dalyje nustatytų taisomųjų veiksmų neatitikties priežastims pašalinti;

3) apie neatitiktis, jų priežastis ir taisomuosius veiksmus, kurių yra ėmęsi, ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo tyrimų rezultatų gavimo dienos informuoja Tarnybą.

4. Tarnyba, nustačiusi, kad geriamasis vanduo kelia pavojų žmonių sveikatai, privalo:

1) Tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka, vadovaudamasi šio straipsnio 6 ir 7 dalyse nurodytais kriterijais, per 3 darbo dienas, kai didelė nagrinėjamos medžiagos apimtis – ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo aplinkybių paaiškėjimo dienos, apriboti tokio vandens vartojimą ar uždrausti jo tiekimą;

2) apie geriamojo vandens vartojimo apribojimą ar tiekimo uždraudimą nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo sprendimo apie šį apribojimą ar uždraudimą priėmimo dienos

informuoti Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Nacionalinis visuomenės sveikatos centras), savivaldybės, kurioje dėl geriamojo vandens rodiklių ribinių verčių viršijimo kyla pavojus žmonių sveikatai, vykdomąją instituciją;

3) nedelsdama, bet ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo aplinkybių paaiškėjimo dienos, nurodyti tiekėjams imtis šio straipsnio 8 dalyje nurodytų taisomųjų veiksmų, būtinų žmonių sveikatai apsaugoti;

4) prižiūrėti, kaip tiekėjai atlieka šio straipsnio 8 dalyje nurodytus taisomuosius veiksmus.

5. Tarnybos departamentų vadovai, juos pavaduojantys asmenys ar kiti Tarnybos direktoriaus įgalioti asmenys (toliau – Tarnybos pareigūnai) priima sprendimą dėl geriamojo vandens tiekimo uždraudimo ar vartojimo apribojimo, atsižvelgdami į riziką žmonių sveikatai, kurią sukeltų geriamojo vandens tiekimo uždraudimas arba vartojimo apribojimas.

6. Geriamojo vandens vartojimas apribojamas, kai dėl viršytų šio vandens rodiklių ribinių verčių ir (arba) papildomų rodiklių ribinių verčių tiekėjams atliekant taisomuosius veiksmus, o vartotojams ir (arba) abonentams laikantis tiekėjo pateiktų rekomendacijų dėl geriamojo vandens vartojimo ir paruošimo išvengiama pavojaus žmonių sveikatai.

7. Geriamojo vandens tiekimas uždraudžiamas, kai:

1) dėl geriamojo vandens vartojimo apribojimo negalima išvengti pavojaus žmonių sveikatai;

2) nėra techninių galimybių geriamojo vandens saugai atkurti;

3) tiekėjas nesiima šio straipsnio 8 dalyje nurodytų taisomųjų veiksmų, būtinų žmonių sveikatai apsaugoti.

8. Tiekėjai, gavę iš Tarnybos pranešimą, kad jų tiekiamas geriamasis vanduo kelia pavojų žmonių sveikatai ir yra priimtas sprendimas uždrausti tokio vandens tiekimą ar apriboti jo vartojimą, nedelsdami imasi būtinų žmonių sveikatai apsaugoti taisomųjų veiksmų iki įvadų į vartotojams ir (arba) abonentams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekio:

1) imasi visų būtinų priemonių, skirtų geriamojo vandens rodiklių vertėms, dėl kurių viršijimo buvo uždraustas geriamojo vandens tiekimas ar apribotas jo vartojimas, atkurti;

2) nedelsdami, bet ne vėliau kaip per 8 valandas nuo pranešimo iš Tarnybos gavimo, elektroninėmis informavimo priemonėmis ar telefonu (toliau – informavimo priemonės) praneša vartotojams ir (arba) abonentams apie tiekiamo geriamojo vandens pavojų žmonių sveikatai, jo priešastis, rodiklių ribinių verčių viršijimą, geriamojo vandens tiekimo uždraudimą ar vartojimo apribojimą, alternatyvų tiekimą ir apie atliekamus taisomuosius veiksmus;

3) suderinę su Tarnyba, informavimo priemonėmis teikia ir reguliariai atnaujina būtinas rekomendacijas vartotojams ir (arba) abonentams dėl geriamojo vandens vartojimo ir naudojimo

sąlygų, visų pirma atsižvelgdami į gyventojų grupes, galinčias patirti didesnę su geriamuoju vandeniu susijusią riziką.

9. Tarnyba, nustačiusi, kad nebėra pavojaus žmonių sveikatai, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tiekėjo prašymo gavimo dienos, ar nuo patikrinimo akto surašymo, ar laboratorinių tyrimų išvadų gavimo dienos, jeigu šiems sprendimams priimti buvo reikalinga atlikti patikrinimą ar laboratorinius tyrimus, panaikina sprendimą dėl geriamojo vandens tiekimo uždraudimo arba vartojimo apribojimo ir ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo šio sprendimo panaikinimo dienos apie tai praneša tiekėjams, Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, savivaldybės, kurioje dėl geriamojo vandens rodiklių verčių viršijimo buvo kilęs pavojus žmonių sveikatai, vykdomajai institucijai.

10. Tiekėjai, gavę iš Tarnybos šio straipsnio 9 dalyje nurodytą pranešimą, nedelsdami, bet ne vėliau kaip per vieną darbo dieną nuo šio pranešimo gavimo dienos, informavimo priemonėmis praneša vartotojams ir (arba) abonentams, kad nebėra pavojaus žmonių sveikatai ir geriamojo vandens tiekimo paslauga vėl teikiama įprastai.

11. Fiziniai ir juridiniai asmenys, individualiai apsirūpinantys geriamuoju vandeniu iš požeminio vandens telkinių nuosavybės teise ar kitaip valdomais ir (arba) naudojamais įrenginiais, privalo užtikrinti, kad toks geriamasis vanduo atitiktų sveikatos apsaugos ministro nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus.

12. Savivaldybės, kurios teritorijoje įrengti šio straipsnio 11 dalyje nurodyti įrenginiai, vykdomoji institucija užtikrina, kad šio straipsnio 11 dalyje nurodyti fiziniai ir juridiniai asmenys būtų informuojami viešai paskelbiant savivaldybės interneto svetainėje informaciją apie šio straipsnio 11 dalies reikalavimus ir apie veiksmus, kurių jie gali imtis, kad apsaugotų savo ir kitų geriamojo vandens naudotojų sveikatą nuo neigiamo poveikio, susijusio su bet koku individualiai išgauto geriamojo vandens užterštumu. Kai yra aišku, kad tokio geriamojo vandens vartojimas gali kelti pavojų žmonių sveikatai, šios savivaldybės vykdomoji institucija užtikrina, kad šio straipsnio 11 dalyje nurodytiems fiziniams ir juridiniams asmenims nedelsiant būtų pateikiamos reikiamos rekomendacijos jas viešai paskelbiant savivaldybės interneto svetainėje.

13. Kai nėščiąjų ar kūdikių iki 6 mėnesių amžiaus maistui geriamasis vanduo naudojamas individualiai apsirūpinant iš požeminio vandens telkinių nuosavybės teise ar kitaip valdomais ir (arba) naudojamais įrenginiais, šių įrenginių geriamojo vandens nitritų ir nitratų kiekio tyrimus atlieka Nacionalinis visuomenės sveikatos centras pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus.

14. Viešųjų pastatų savininkai atsako už geriamojo vandens saugą ir kokybę sau nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekio sistemose.

15. Ūkio subjektai, kurie vykdydami ūkinę veiklą naudoja geriamąjį vandenį, išgautą iš nuosavybės ar patikėjimo teise sau priklausančių arba savo valdomų ir (arba) naudojamų požeminių vandens gręžinių ar šachtinių šulinių, atsako, kad būtų atliekama šio geriamojo vandens stebėseną pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus.

16. Viešųjų pastatų, kuriuose tiekėjų tiekiamas geriamasis vanduo, savininkai privalo nedelsdami organizuoti geriamojo vandens cheminį ir mikrobiologinį ištyrimą, jeigu dėl šių pastatų vidaus vandentiekio sistemos avarijos, remonto, vamzdinių bandymų ar kitų veiksmų galėjo nukentėti geriamojo vandens sauga ar kokybė, taip pat tais atvejais, kai nustatoma, kad yra viršytos jo rodiklių ribinės vertės. Šie asmenys, suderinę su tiekėjais, imasi veiksmų rodiklių ribinių verčių viršijimo priežastims nustatyti ir geriamojo vandens rodiklių vertėms atkurti iki rodiklių ribinių verčių, o prireikus uždrausti ar apriboti tokio geriamojo vandens vartojimą ir apsirūpinti alternatyviu geriamojo vandens šaltiniu.

17. Visi veiksmai, skirti geriamojo vandens saugai užtikrinti, turi būti grindžiami atsargumo principu, taip pat turi būti užtikrinama, kad dėl šių veiksmų jokiais aplinkybėmis nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepablogėtų esama geriamojo vandens sauga ar kokybė ir nepadidėtų vandens, iš kurio ruošiamas geriamasis vanduo, tarša.

18. Tiekėjas už geriamojo vandens saugą ir kokybę atsako iki įvadų į vartotojams ir (arba) abonentams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekį. Už abonentams ir (arba) vartotojams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekyje esančio geriamojo vandens saugą ir kokybę atsako patys vartotojai ir (arba) abonentai.

4 straipsnis. Geriamojo vandens stebėseną

1. Tiekėjai atlieka savo tiekiamo geriamojo vandens stebėseną pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytus reikalavimus.

2. Tiekėjai rengia ir derina su Taryba geriamojo vandens stebėsenos programas Tarybos direktoriaus nustatyta tvarka. Už šių programų derinimą imama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliava.

3. Jeigu tiekėjo įgaliotas atstovas, norėdamas paimti geriamojo vandens mėginius, negali patekti į butą (patalpas), bendrojo naudojimo patalpas ar teritoriją arba jeigu tiekėjo įgaliotam atstovui nesudaromos sąlygos atlikti geriamojo vandens stebėseną, vartotojo arba abonto adresu registruotu laišku išsiunčiamas motyvuotas raštas. Jame vartotojo arba abonto prašoma per 10 kalendorinių dienų nuo registruoto laiško gavimo dienos informuoti apie tinkamą darbo dienos laiką nuo 8 iki 20 valandos, kada tiekėjo įgaliotas atstovas galėtų paimti geriamojo vandens mėginius.

4. Vartotojai ir (arba) abonentai šio straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka suderinus datą ir laiką, privalo įleisti į sau nuosavybės teise priklausančią butą (patalpas), bendrojo naudojimo patalpas ar teritoriją tiekėjo įgaliotą atstovą, pateikusį tiekėjo išduotą darbuotojo darbo pažymėjimą, paimti geriamojo vandens mėginius iš tiems vartotojams ir (arba) abonentams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekio sistemose įrengtų geriamojo vandens mėginių paėmimo vietų, skirtų geriamojo vandens saugai ir kokybei tikrinti, ir iš pastatų vidaus vandentiekio čiaupų.

5. Tiekėjams imant geriamojo vandens mėginius iš vartotojams ir (arba) abonentams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekio čiaupų, dalyvauja ir mėginių ėmimo aktą pasirašo šie vartotojai ir (arba) abonentai ar jų įgalioti asmenys.

6. Tiekėjai, nustatę, kad ištirto geriamojo vandens mėginių rodiklių, išskyrus indikatorinius rodiklius, vertės neatitinka sveikatos apsaugos ministro nustatytų ribinių verčių, ne vėliau kaip kitą darbo dieną informavimo priemonėmis informuoja Tarnybą apie nustatytas arba galimas rodiklių neatitikimą sukėlusias priežastis ir apie veiksmus, kurių jie yra ėmęsi, siekdami atkurti geriamojo vandens rodiklių vertes iki šių rodiklių ribinių verčių.

7. Jeigu geriamojo vandens saugos ir kokybės blogėjimas siejamas su vartotojams ir (arba) abonentams nuosavybės teise priklausančių ar kitaip valdomų ir (arba) naudojamų pastatų vidaus vandentiekio sistemų ar jų priežiūros trūkumais, tiekėjai informavimo priemonėmis pateikia rekomendacijas dėl veiksmų, kurių turi imtis šie vartotojai ir (arba) abonentai, kad nebūtų pakenkta žmonių sveikatai, o geriamasis vanduo atitiktų saugos ir kokybės reikalavimus.

8. Tiekėjai iki kiekvienų metų kovo 31 d. pateikia Tarnybai geriamojo vandens stebėsenos programų įgyvendinimo metines ataskaitas Tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka.

5 straipsnis. Išlygų taikymas

1. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka išduoda leidimą taikyti išlygą. Šiame leidime nurodytomis sąlygomis ribotą laikotarpį tam tikroje teritorijoje tiekėjams leidžiama tiekti geriamąjį vandenį, kuris neatitinka vieno ar kelių cheminių rodiklių ir (arba) papildomų rodiklių ribinių verčių (toliau – išlygos taikymo rodiklių ribinės vertės), jeigu toje teritorijoje cheminių rodiklių ribinių verčių ir (arba) papildomų rodiklių ribinių verčių neviršijantis geriamasis vanduo negali būti tiekiamas jokiais kitais priimtinais būdais ir šis išlygos taikymas nekels pavojaus žmonių sveikatai. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras nustato didžiausią leidžiamąją išlygos taikymo rodiklio vertę. Pirmą kartą išlyga taikoma tik esant bent vienai iš šių sąlygų:

1) nustatomas naujas geriamojo vandens gavybai skirtas vandens baseinas;

2) geriamojo vandens gavybos vietai skirtame vandens baseine nustatomas naujas taršos šaltinis arba tiriami ar nustatomi nauji geriamojo vandens rodikliai ir (arba) jų ribinės vertės;

3) esamame geriamojo vandens gavybos vietai skirtame vandens baseine susidaro nenumatyta ir išimtinė situacija, dėl kurios ribotą laikotarpį viršijamos išlygos taikymo rodiklių ribinės vertės.

2. Tiekėjas, siekdamas gauti šio straipsnio 1 dalyje nurodytą leidimą taikyti išlygą pirmą kartą, pateikia Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prašymą ir sveikatos apsaugos ministro tvirtinamame išlygų taikymo tvarkos apraše nustatytą informaciją ir dokumentus, būtinus pavojui žmonių sveikatai dėl šios išlygos taikymo, taisomųjų veiksmų plano ir gyventojų informavimo plano (išlygos taikymo laikotarpiu) tinkamumui įvertinti ir sprendimui išduoti arba atsisakyti išduoti leidimą taikyti išlygą priimti.

3. Išlyga taikoma kuo trumpesnę laikotarpį, atsižvelgiant į tiekėjo siūlomą išlygos taikymo laikotarpio trukmę, kuri turi būti pagrįsta taisomųjų veiksmų tvarkaraščiu. Išlygos taikymo trukmė neturi viršyti 3 metų nuo leidimo taikyti išlygą išdavimo dienos.

4. Išlyga gali būti taikoma antrą kartą tik esant aplinkybėms, kurių negalima numatyti ar kontroliuoti, ir tik jeigu tenkinamos šio straipsnio 1 dalies 1 ar 2 punkte nurodytos sąlygos.

5. Tiekėjas, siekdamas gauti leidimą taikyti išlygą antrą kartą, pateikia Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui prašymą ir sveikatos apsaugos ministro tvirtinamame išlygų taikymo tvarkos apraše nustatytą informaciją ir dokumentus, būtinus pavojui žmonių sveikatai dėl šios išlygos taikymo, taisomųjų veiksmų plano, gyventojų informavimo plano (išlygos taikymo laikotarpiu) ir pirmosios išlygos taikymo laikotarpiu įgyvendintų priemonių ir jų pagrindimo tinkamumui įvertinti ir sprendimui išduoti arba atsisakyti išduoti leidimą taikyti išlygą antrą kartą priimti.

6. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, gavęs šio straipsnio 2 ir 5 dalyse nurodytus prašymus, dokumentus ir informaciją, vadovaudamasis sveikatos apsaugos ministro tvirtinamu išlygų taikymo tvarkos aprašu, ne vėliau kaip per 20 darbo dienų išduoda arba atsisako išduoti leidimą taikyti išlygą. Dėl svarbių priežasčių, kai priimti sprendimui išduoti arba atsisakyti išduoti leidimą taikyti išlygą reikia atlikti epidemiologinių tyrimų duomenų analizę, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras gali pratęsti šio sprendimo priėmimo terminą, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Leidime taikyti išlygą nurodoma šios išlygos taikymo motyvai, jos taikymo rodiklio pavadinimas, atitinkami ankstesnės stebėsenos rezultatai ir didžiausia leidžiamoji šio rodiklio vertė, išlygos taikymo teritorija, kasdien tiekiamo taikant išlygą geriamojo vandens kiekis, vartotojai ir (arba) abonentai, kuriems bus tiekiamas geriamasis vanduo taikant išlygą ir poveikio kiekvienam atitinkamam maisto tvarkymo subjektui tikimybė, išlygos taikymo stebėsenos planas, prireikus numatant dažnesnę stebėsenos atlikimą, būtinų taisomųjų veiksmų plano santrauka,

įskaitant darbų tvarkaraštį, išlaidų sąmatą ir prireikus peržiūrėtinas minėtų dokumentų nuostatas, taip pat išlygos taikymo trukmė.

7. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, išdavęs leidimą taikyti išlygą antrą kartą, perduoda Europos Komisijai prašymo išduoti leidimą taikyti išlygą antrą kartą vertinimo išvadas, nurodydamas savo sprendimo motyvus.

8. Antrą kartą taikomos išlygos trukmė negali viršyti 3 metų nuo leidimo taikyti išlygą antrą kartą išdavimo dienos.

9. Už Nacionalinio visuomenės sveikatos centro atliekamą prašymų išduoti leidimą taikyti išlygą vertinimą ir leidimų taikyti išlygą išdavimą imama Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliava.

10. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras atsisako išduoti leidimą taikyti išlygą, kai tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- 1) nustatoma, kad išlygos taikymas kels pavojų žmonių sveikatai;
- 2) nėra pateikta įrodymų, kad toje teritorijoje saugus geriamasis vanduo negali būti tiekiamas jokiais kitais priimtinais būdais;
- 3) nėra pateikta įrodymų, kad pirmą kartą taikomai išlygai tenkinama bent viena šio straipsnio 1 dalies 1, 2 arba 3 punkte nurodyta sąlyga, o antrą kartą taikomai išlygai – šio straipsnio 1 dalies 1 arba 2 punkte nurodytos sąlygos;
- 4) pasiūlyti taisomieji veiksmai nėra pagrįsti sveikatos apsaugos ministro tvirtinamame išlygų taikymo tvarkos apraše nurodytais dokumentais;
- 5) nėra sumokėta šio straipsnio 9 dalyje nurodyta valstybės rinkliava.

11. Tiekėjai, gavę leidimą taikyti išlygą, privalo sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka:

1) informuoti vartotojus ir (arba) abonentus apie geriamojo vandens tiekimą taikant išlygą ir jos taikymo sąlygas ir prireikus teikti rekomendacijas gyventojų grupėms, kurioms šios išlygos taikymas gali kelti riziką, o jeigu rekomenduojama tiekiamo taikant išlygą geriamojo vandens nevirtoti maistui, – užtikrinti alternatyvų geriamojo vandens, skirto maistui, tiekimą tokioms gyventojų grupėms;

2) informuoti Nacionalinį visuomenės sveikatos centrą apie šio straipsnio 2 ir 5 dalyse nurodytų taisomųjų veikslių plano ir gyventojų informavimo plano (išlygos taikymo laikotarpiu) vykdymo eigą.

12. Konstatavęs, kad išlygos taikymo rodiklių ribinių verčių viršijimas yra nereikšmingas ir taisomųjų veikslių, kurių yra ėmęsi tiekėjai, pakanka susidariusiai padėčiai ištaisyti per 30 kalendorinių dienų, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras išduoda leidimą taikyti trumpalaikę išlygą, jame nurodydamas tik didžiausią leidžiamą rodiklio ribinę vertę ir laikotarpį,

reikalingą rodiklio ribinei vertei atkurti, taip pat, vadovaudamasis sveikatos apsaugos ministro tvirtinamu išlygų taikymo tvarkos aprašu, nurodo tiekėjams taikyti šio straipsnio 11 dalies 1 punkto nuostatas.

13. Jeigu per pastaruosius 12 mėnesių iki prašymo išduoti leidimą taikyti trumpalaikę išlygą pateikimo dienos bet kurio geriamojo vandens, tiekiamo tam tikroje teritorijoje, rodiklio ribinės vertės buvo nesilaikoma iš viso daugiau kaip 30 kalendorinių dienų, šio straipsnio 12 dalyje nurodytas leidimas taikyti trumpalaikę išlygą neišduodamas.

14. Išlygos netaikomos į butelius ar kitą tarą išpilstytam geriamajam vandeniui.

15. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras parengia ir kasmet atnaujina duomenų rinkinį apie visus suteiktus leidimus taikyti išlygas, taip pat užtikrina, kad duomenų rinkiniai būtų prieinami visuomenei, Europos Komisijai, Europos aplinkos agentūrai ir Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrui.

6 straipsnis. Valstybinė geriamojo vandens priežiūra

1. Valstybinė geriamojo vandens priežiūra apima geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimų laikymosi, tiekėjams ruošiant ir tiekiant geriamąjį vandenį, priežiūrą.

2. Vykdydama geriamojo vandens valstybinę priežiūrą, Tarnyba:

1) atlieka geriamojo vandens ruošimo procesų, įskaitant šiam vandeniui ruošti skirtų cheminių medžiagų ir filtravimo priemonių naudojimą, priežiūrą;

2) atlieka teisės aktuose nustatytų geriamojo vandens saugos ir kokybės rodiklių laikymosi priežiūrą;

3) derina tiekėjų geriamojo vandens stebėsenos programas ir atlieka šių programų vykdymo priežiūrą;

4) teikia nurodymus tiekėjams išplėsti geriamojo vandens stebėsenos metu tiriamų geriamojo vandens rodiklių skaičių ir (arba) pakeisti jų tyrimo dažnumą, kad nekiltų pavojus žmonių sveikatai;

5) nagrinėja vartotojų ir abonentų skundus dėl geriamojo vandens saugos ir kokybės Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme nustatyta tvarka.

3. Valstybinės geriamojo vandens priežiūros atlikimo tvarką ir tiekėjų atliekamos geriamojo vandens stebėsenos programų derinimo ir jų vykdymo ataskaitų teikimo tvarką nustato Tarnybos direktorius.

4. Tarnybos pareigūnai, vykdydami valstybinės geriamojo vandens priežiūros funkcijas, turi teisę:

1) nekliudomai patekti į tiekėjų patalpas, teritoriją, kuriose tiekėjai vykdo veiklą, susijusią su Tarnybos prižiūrimu šiame įstatyme ir kituose geriamojo vandens saugą ir kokybę

reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų laikymusi, šių tiekėjų darbo valandomis;

2) kai yra įtarimų dėl geriamojo vandens saugą ir kokybę reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo, bet kuriuo metu patekti į tiekėjų patalpas, teritoriją;

3) vartotojo ar abonto sutikimu patekti į jų patalpas, teritoriją, kai nagrinėjami vartotojų ir abonentų skundai ar pranešimai dėl geriamojo vandens saugos ir kokybės ir (arba) atliekama teisės aktuose nustatytų geriamojo vandens saugos ir kokybės rodiklių laikymosi priežiūra;

4) gauti ir paimti iš tiekėjų visus valstybinei geriamojo vandens priežiūrai reikalingus dokumentus ir daryti jų išrašus, nuorašus, kopijas, taip pat gauti iš tiekėjų valstybinei geriamojo vandens priežiūrai reikalingą informaciją;

5) reikalauti, kad tikrinami tiekėjai duotų paaiškinimus raštu ar žodžiu patikrinimo vietoje ar atvyktų duoti paaiškinimų į tyrimą atliekančio Tarnybos pareigūno tarnybines patalpas;

6) nepažeisdami teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų tvarkymą ir fizinių asmenų privataus gyvenimo neliečiamumą, fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus;

7) imti mėginius laboratoriniams tyrimams;

8) atlikdami pavestas funkcijas, pasitelkti į pagalbą kitų valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų pareigūnus;

9) atlikti šios dalies 2, 4–7 punktuose nustatytus veiksmus su teismo leidimu, išduotu vadovaujantis šio straipsnio 5 dalimi, jeigu tiekėjas ar kitas asmuo trukdo atlikti tiekėjo geriamojo vandens tiekimo veiklos patikrinimą ar kitais būdais siekia išvengti tiekėjo geriamojo vandens tiekimo veiklos patikrinimo ir yra pagrindo manyti, kad jis pažeidžia šio įstatymo ir kitų geriamojo vandens saugą ir kokybę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

5. Prašymas išduoti leidimą, nustatytą šio straipsnio 4 dalies 9 punkte, pateikiamas apygardos administraciniam teismui. Apygardos administracinis teismas išnagrinėja šį prašymą ir priima motyvuotą nutartį prašymą patenkinti arba atmesti ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio prašymo pateikimo momento. Jeigu Tarnyba nesutinka su apygardos administracinio teismo sprendimu atmesti prašymą, ji turi teisę per 7 darbo dienas apskusti teismo nutartį Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas turi išnagrinėti skundą dėl apygardos administracinio teismo nutarties ne vėliau kaip per 7 darbo dienas. Tarnybos įgaliotas pareigūnas ir (arba) Tarnybos atstovas turi teisę dalyvauti Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme nagrinėjant skundą žodinio proceso tvarka. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo priimta nutartis yra galutinė ir neskundžiama. Teismai, nagrinėdami prašymus ir skundus dėl leidimo atlikti reikiamus veiksmus išdavimo, privalo užtikrinti pateiktos informacijos ir planuojamų veiksmų slaptumą.

6. Neatidėliotinais atvejais, kai tiekėjai, ar jų atstovai trukdo atlikti Tarnybos pareigūnų

atliekamą geriamo vandens tiekimo veiklos patikrinimą ar kitais būdais siekia išvengti Tarnybos pareigūnų atliekamo geriamojo vandens tiekimo veiklos patikrinimo ir yra pagrįstų įtarimų, kad pažeidžiami šio įstatymo ir kitų geriamojo vandens saugą ir kokybę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai ir dėl tokio pažeidimo gresia pavojus žmonių sveikatai ar gyvybei, šio straipsnio 4 dalies 2, 4–7 punktuose nurodyti Tarnybos pareigūnų veiksmai gali būti atliekami Tarnybos direktoriaus sprendimu. Šiuo atveju prašymas pateikiamas apygardos administraciniam teismui šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka ne vėliau kaip per 2 darbo dienas priėmus tokį sprendimą. Apygardos administracinis teismas šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka priima nutartį patvirtinti taikytų veiksmų teisėtumą arba atsisako patvirtinti jų teisėtumą. Tarnyba užtikrina informacijos, gautos atliekant neatidėliotinus veiksmus, slaptumą, iki įsiteisės teismo nutartis. Jeigu apygardos administracinis teismas atsisako patvirtinti taikytų veiksmų teisėtumą, Tarnyba turi teisę apskųsti jo nutartį šio straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka. Įsiteisėjus teismo nutarčiai, kuria atsisakoma patvirtinti taikytų veiksmų teisėtumą, Tarnybos veiksmai nutraukiami, o juos atliekant gauta informacija sunaikinama.

7. Vykdydami šio straipsnio 4 dalyje nurodytas funkcijas, Tarnybos pareigūnai, nustatę šio įstatymo ir kitų geriamojo vandens saugą ir kokybę reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimus, vadovaudamiesi šio įstatymo 3 straipsnio 5 dalies nuostatomis, taip pat šio įstatymo 3 straipsnio 6 ir (arba) 7 dalyse nustatytais atvejais privalo priimti sprendimą dėl geriamojo vandens vartojimo apribojimo arba tiekimo uždraudimo.

8. Tarnyba parengia ir kasmet atnaujina geriamojo vandens saugos ir kokybės duomenų rinkinius ir pateikia juos Europos Komisijai.

7 straipsnis. Su geriamuoju vandeniu besiliečiančių medžiagų, gaminių, geriamojo vandens ruošimo cheminių medžiagų ir filtravimo priemonių reikalavimai

1. Medžiagos, kurias numatoma naudoti naujuose arba, jeigu atliekami remonto ar rekonstrukcijos darbai, esamuose geriamojo vandens gavybos, ruošimo, laikymo ar paskirstymo įrenginiuose ir kurios liečiasi su geriamuoju vandeniu, neturi:

- 1) nei tiesiogiai, nei netiesiogiai kelti pavojaus žmonių sveikatai;
- 2) daryti neigiamo poveikio geriamojo vandens spalvai, kvapui ar skoniui;
- 3) skatinti mikroorganizmų augimo;
- 4) į geriamąjį vandenį išplauti daugiau teršalų, negu leidžiama pagal geriamojo vandens saugą reglamentuojančius teisės aktus, atsižvelgiant į numatytą medžiagos paskirtį.

2. Iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų medžiagų pagamintiems gaminiams, kuriuos numatoma naudoti naujuose arba, jeigu atliekami remonto ar rekonstrukcijos darbai, esamuose

geriamojo vandens gavybos, ruošimo, laikymo ar paskirstymo įrenginiuose, taikomas 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011.

3. Besiliečiančios su geriamuoju vandeniu Lietuvos Respublikos rinkai tiekiamos ir Lietuvos Respublikoje naudojamos geriamajam vandeniui ruošti skirtos cheminės medžiagos ir filtravimo priemonės (toliau – geriamojo vandens ruošimo gaminiai) turi atitikti šiuos reikalavimus:

- 1) nei tiesiogiai, nei netiesiogiai neturi kelti pavojaus žmonių sveikatai;
- 2) neturi daryti neigiamo poveikio geriamojo vandens spalvai, kvapui ar skoniui;
- 3) negali atsitiktinai skatinti mikroorganizmų augimo;
- 4) negali užteršti geriamojo vandens daugiau, negu būtina atsižvelgiant į numatytą paskirtį.

4. Aplinkos ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru nustato geriamojo vandens ruošimo gaminių, jų grynumo ir kokybės reikalavimus.

5. Asmenys, Lietuvos Respublikos rinkai tiekiantys ar naudojantys geriamojo vandens ruošimo gaminius, užtikrina, kad šie gaminiai atitiktų šio straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus ir aplinkos ministro kartu su sveikatos apsaugos ministru nustatytus geriamojo vandens ruošimo gaminių, jų grynumo ir kokybės reikalavimus.

6. Nepažeidžiant šio straipsnio 3 dalies nuostatų, biocidiniai produktai, skirti geriamajam vandeniui dezinfekuoti, turi atitikti 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 528/2012 dėl biocidinių produktų tiekimo rinkai ir jų naudojimo su visais pakeitimais V priedo 5 produktų tipo produktų, naudojamų geriamajam vandeniui dezinfekuoti, nuostatas, taip pat visas kitas taikomas Europos Sąjungos ar Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių biocidinius produktus, nuostatas.

7. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba prižiūri, ar Lietuvos Respublikos rinkai tiekiami šio straipsnio 2 dalyje nurodyti gaminiai ir šio straipsnio 3 dalyje nurodyti geriamojo vandens ruošimo gaminiai, išskyrus biocidinius produktus, atitinka šio įstatymo reikalavimus, aplinkos ministro kartu su sveikatos apsaugos ministru nustatytus geriamojo vandens ruošimo gaminių, jų grynumo ir kokybės reikalavimus, taip pat kitų ne maisto produktų saugą, kokybę, ženklumą nustatančių teisės aktų reikalavimus.

III SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

8 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus

1. Asmenys, pažeidę šio įstatymo 3–5 straipsniuose ir 7 straipsnio 1 ir 5 dalyse nustatytus

reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 45 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Asmenys, pažeidę šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytus reikalavimus, susijusius su pateikiamų Lietuvos Respublikos rinkai šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų gaminių ir to paties straipsnio 3 dalyje nurodytų geriamojo vandens ruošimo gaminių, skirtų liestis su geriamuoju vandeniu, sauga, kokybe, ženklinimu, atsako Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo 19 straipsnyje nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos
geriamojo vandens įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/2184 dėl žmoniems vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija).

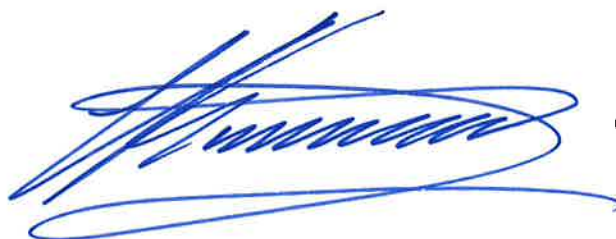
_____“.

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šio įstatymo 1 straipsnis įsigalioja 2023 m. sausio 12 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, sveikatos apsaugos ministras, aplinkos ministras ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktorius iki 2023 m. sausio 11 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos suteiktos geriamojo vandens saugos išlygos (toliau – išlygos), kurios taikomos 2023 m. sausio 12 d., gali būti taikomos iki jų nustatyto termino pabaigos. Jeigu šios išlygos buvo taikomos pirmą kartą, antrą kartą jos gali būti taikomos šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo 5 straipsnio 4 dalyje nustatytais sąlygomis.
4. Jeigu iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos antrą kartą yra pradėtos taikyti išlygos, kurios buvo taikomos 2021 m. sausio 12 d. ir tebetaikomos įsigaliojus šiam įstatymui, pasibaigus jų taikymo terminui Europos Komisijai gali būti teikiamas prašymas dėl leidimo taikyti šias išlygas trečią kartą vadovaujantis iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos galiojusių teisės aktų nuostatomis.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda